

TOPDOG HONDENSOVATRaining

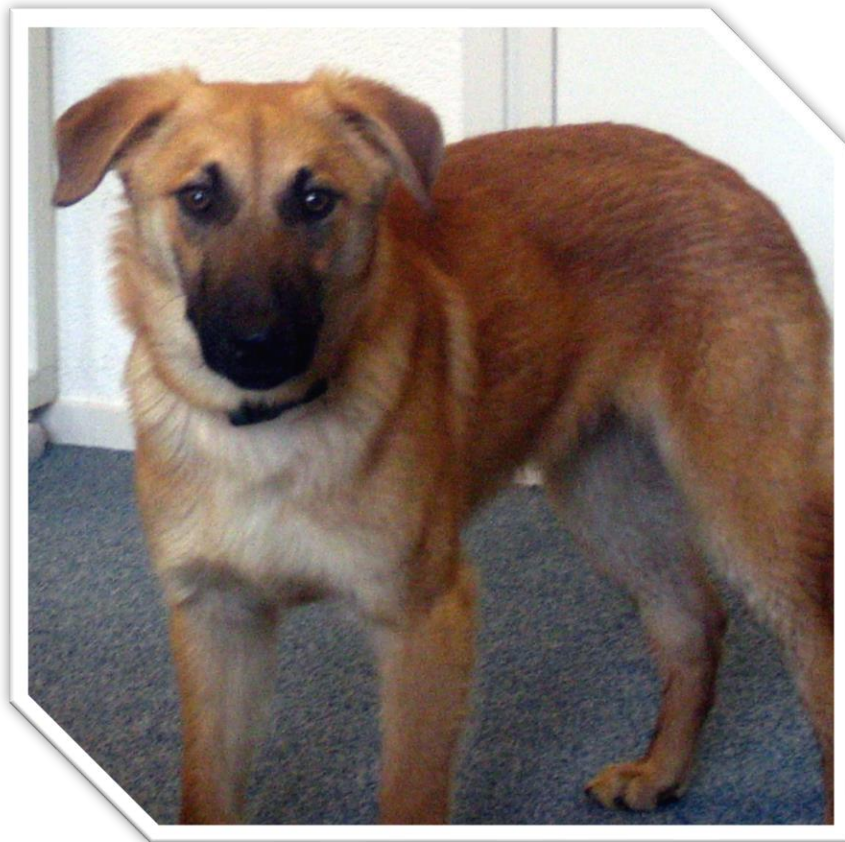
Hulpverleningsmethodiek met ondersteuning
van psychosociaal hulphonden

4 April 2023

Inhoud

Inleiding.....	2
Competentieprofiel Topdogtrainers.....	3
<i>Vooropleiding</i>	3
<i>Houding</i>	4
Opleidingsinformatie.....	5
Opleidingseisen van het AKR.....	8
<i>Inhoudelijk</i>	8
<i>Examinering</i>	10

Inleiding

De Topdog methodiek is een kortdurende (jeugd)hulpverleningsmodule waarbij psychosociaal hulphonden worden ingezet. De methodiek is in 2007 door Rob Mos ontwikkeld naar voorbeelden uit het *Animal-assisted Therapy (AAT)* model. AAT beoogt een verbetering in het psychische, sociale, emotionele, gedragsmatige, cognitieve en/of fysieke functioneren van de deelnemer. Inmiddels telt Nederland meer dan 50 Topdogtrainers. Veel trainers zijn werkzaam als (jeugd)hulpverlener, leraar, gedragswetenschapper of orthopedagoog.

De Topdogopleiding

Naast het brede scala aan kennis over hondengedrag, wordt er in de opleiding tot Topdogtrainer veel aandacht besteed aan de vaardigheden die je als Topdogtrainer nodig hebt om de methodiek succesvol in te kunnen zetten. Zo weet je als afgestudeerde Topdogtrainer hoe je gedragstherapeutische principes kan toepassen en van elke situaties een succeservaring kunnen maken. De theoretische kennis en het opdoen van praktijkervaringen, in combinatie met de begeleiding van en examinering door ervaren opleiders, zorgen ervoor dat de opleiding in didactisch opzicht compleet is.

In dit document komen de volgende zaken aan bod:

- Competentieprofiel van Topdogtrainers
- Praktische informatie over de opleiding
- AAI kwaliteitsregister (AKR) richtlijnen & accreditatie

Competentieprofiel Topdogtrainers

Een Topdogtrainer bezit, na de opleiding, verschillende vaardigheden om een Topdogtraject in goede banen te leiden. Na de opleiding kan je:

- De (subtiële) signalen van je hond positief vertalen naar je deelnemer
- Op een stimulerende manier, de juiste (ontspannen en ook expressieve) lichaamstaal aanleren bij je deelnemer
- Constant een brug aan het slaan van de trainingssituatie naar het dagelijks leven van de deelnemer
- Veel gerichte en gemeende complimenten geven
- Positief maar sturend kaders zetten
- Verantwoord samenwerken met je hond, ook met complexe casussen

De Topdogtraining staat bekend om 'niet praten maar doen', waardoor de trainer niet (uit zichzelf) uitgebreid de probleemsituatie of eventuele knelpunten gaat bespreken. Door het veranderen van de hormoonhuishouding (vrijkomen oxytocine en daling cortisol), is de deelnemer op onderbewust niveau aan het werk en dit uit zich in onbewuste gedragsveranderingen. De trainer merkt deze onbewuste gedragsveranderingen op en benadrukt de positieve effecten ervan, waardoor het zelfvertrouwen van de deelnemer groeit. Hierdoor ontstaat een stijgende lijn in de positieve ontwikkelingen. In de transfer van de training naar de dagelijks leven leert de deelnemer, door te oefenen in verschillende contextuele situaties, deze onbewuste gedragsveranderingen bewust in te zetten. De opmerkzaamheid, timing, verbale- en non-verbale gesprekstechnieken en nog veel meer vaardigheden van de trainer zijn dus vaak bepalende factoren voor het resultaat van de training. Deze vaardigheden, evenals de kennis over hondengedrag, leren de Topdogtrainers in de opleiding.

Vooropleiding

De opleiding tot Topdogtrainer is op HBO-niveau. Het is handig als je aansluit bij het werkveld van Topdogtrainers op het gebied van de hulpverlening. Bijvoorbeeld als maatschappelijk werker, (ortho)pedagoog, (toegepast) psycholoog of (ergo)therapeut. Een opleiding gericht op de gezondheidzorg is ook mogelijk, bijvoorbeeld pediatrie, fysiotherapie, osteopathie of logopedie. In feite zijn de Topdogtrainingen toepasbaar in allerlei werkvelden waar het ondersteunen van mensen centraal staat. Een opleiding tot leraar of zorgcoördinator op een school is dus ook geschikt. Zonder passende vooropleiding is het alsnog mogelijk om de opleiding te volgen.

Houding

Topdogtrainers hebben altijd een positieve, stimulerende houding. Ze gaan oplossingsgericht te werk en stellen zich empathisch op. Ook tijdens de 'droog oefeningen', waarbij de trainer voor hond speelt, wordt de motiverende houding vastgehouden. Topdogtrainers zijn altijd respectvol, maar wel assertief. Ze hebben een voorbeeldfunctie voor de deelnemer en stellen zich in het contact dan ook rustig en vriendelijk, maar wel duidelijk op.

Topdogtrainers werken met hun eigen hond. Hierdoor kennen ze de hond door en door, wat de veiligheid vergroot. De afwezigheid van een handler betekent echter wel dat de trainer zich moet kunnen richten op zowel de signalen van de hond, als het gedrag van de deelnemer. Hiervoor is aandacht en concentratie vereist. Mocht er toch een rumoerige situatie ontstaan waarin de hond mogelijk onvoorspelbaar gedrag gaat vertonen, dan is de trainer er verantwoordelijk voor om het in goede banen te leiden. Dit betekent dat de trainer over daadkracht beschikt, een goed probleemoplossend vermogen heeft en emotioneel stabiel is, zodat er snel en rationeel gehandeld kan worden. Hoewel deze situaties vrijwel niet voorkomen, zou een trainer die er de juiste draai aan geeft er zelfs een succeservaring van kunnen maken.

Tot slot moeten Topdogtrainers flexibel zijn, omdat er bij de doelgroep waarmee gewerkt wordt nog wel eens wat tussen kan komen. Daarnaast zijn ze flexibel in de zin dat er gemakkelijk van het programma uit de methodiek kan worden afgeweken, wanneer dat nodig is bij een deelnemer. De trainers hebben ook kennis van de verschillende problematieken waarmee gewerkt wordt en de trainingen worden, afhankelijk van de problematiek en behoeften van de deelnemer, zoveel mogelijk op maat gemaakt.

Opleidingsinformatie

In dit hoofdstuk worden de onderwerpen en activiteiten uit de opleiding kort toegelicht en het lesprogramma kan worden ingezien. In het volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op hoe de verschillende leergebieden uit de opleiding aansluiten bij de opleidingseisen die vanuit het AAI-Kwaliteitsregister (AKR) zijn opgesteld.

- **Contactmomenten**

Gedurende de opleiding zijn er verschillende onderwerpen die klassikaal worden behandeld. De contactmomenten omvatten voor het grootste deel de behandeling van theoretische kennis en de methodiekleer. Tijdens deze lesdagen wordt er dus zowel theorie als praktijk behandeld. De contactmomenten vinden plaats op de leslocatie in Alphen aan den Rijn.

- **Theorie**

De Topdogmethodiek en alle werkzame componenten uit de methodiek worden klassikaal doorlopen. Hierbij wordt ook de theoretische achtergrond behandeld over hondengedrag en hondenlichaamstaal. De lesweken kan je gebruiken om thuis het lesmateriaal en de verplichte literatuur te lezen. Ook kan je de door ons aangeraden films te bekijken.

Het lesboek van de opleiding, genaamd Basisopleiding Topdogtrainers, is in 2020 deels herschreven aan de hand van de moderne kynologische inzichten. Dit bevat de methodiekbeschrijving, inclusief theoretische onderbouwingen. De verplichte literatuur is een boek dat gaat over hondengedragsleer. 'Een vlekkeloos hondenleven' is geschreven door de Belgische dierenarts Ilse Rediers. Het boek geeft een zeer uitgebreide en gedetailleerde beschrijving van hondengedrag naar de laatste wetenschappelijke inzichten. Beide teksten zijn bekend bij Prof. dr. Marie-José Enders-Slegers.

- **Praktijk**

Tijdens de opleidingsdagen worden zowel de droogoefeningen als de oefeningen met de hond herhaaldelijk voorgedaan en geoefend. Wanneer de gehele methodiek is behandeld, worden er praktijktoetsen uitgevoerd. Deze zijn interactief en dienen daarom voor de rest van de groep ook als praktijkervaring. De laatste lesdagen worden er observatietrainingen in een losloopgebied uitgevoerd. Het doel hiervan is om de geleerde theorie over hondengedrag en hondenlichaamstaal eigen te maken door het in de praktijk te herkennen en te ervaren. Het is ook van belang voor het waarborgen van de veiligheid tijdens de trainingen, omdat Topdogtrainers de vertaling moeten kunnen maken van de lichaamstaal van de hond naar de deelnemer.

Tot slot doe je praktijkervaring op door middel van `stage`, waarbij je coaching op de werkvloer ontvangt. De stage/coaching bestaat uit het uitvoeren van een (verkort) begeleidingstraject met een deelnemer die door de opleidingsorganisatie wordt gekoppeld aan een trainer in opleiding. De sessies vinden plaats op een vaste locatie in Alpen aan den Rijn.

- **Overig**

Naast het behandelen van theoretische achtergrondkennis en het uitoefenen van de methodiek, wordt er tijdens de lesdagen ook aandacht besteedt aan andere zaken die bij het werken met dieren komen kijken. Zo wordt er EHBO voor dieren behandeld, evenals de praktische zaken zoals administratie, financiering en marketing. Door deze onderwerpen in de opleiding mee te nemen weet je wat je te wachten staat bij het starten van een eigen bedrijf of bij het toepassen van de topdogtrainingen binnen een bestaande organisatie.

- **Examinering**

De examinering bestaat uit verschillende toetsen. Alle toetsen dienen met een voldoende te worden afgerond. Bij een onvoldoende cijfer krijg je een herkansingsmogelijkheid. De verschillende toetsmomenten zijn:

- Schriftelijk, methodiekleer en hondengedrag leer
- Praktijk, methodiek uitvoeren
- Mondeling, gedragsobservaties
- Reflectieverslag, presentatie

Lesdagen

De opleiding start vrijdag 19 september 2023 en vindt plaats in Alphen aan den Rijn bij de Alphense Hondenclub (AHC). De dagen zijn van 09.30 tot 16.00 uur met een uur lunchpauze. Deze tijd kan je natuurlijk ook benutten om te wandelen.

Als je alle onderdelen positief hebt afgesloten zal je je certificaat in ontvangst nemen. Als je hond de gedragstest ook goed heeft doorlopen heb je automatisch een licentie om Topdog in te zetten. Deze kan je jaarlijks verlengen doormiddel van een hertest van je hond. Heb je interesse in de opleiding en ontvang je graag het (voorlopige) opleidingschema met alle data (onder voorbehoud)? Mail dan naar info@cohond.nl.

Let op: Tijdens de lesdagen wordt er ook geoefend met de psychosociaal hulphond(en) van de opleider(s) en kan jouw hond niet altijd mee (dit gaat in overleg). De praktijkexamens worden met je eigen hond uitgevoerd en je kan je hond ook meenemen naar de gedragsobservaties.

Opleidingseisen van het AKR

Een level 3 opleiding moet volgens het AAI-Kwaliteitsregister aan een aantal inhoudelijke eisen voldoen. Zo moet er een bepaald aantal uren besteed worden aan theorie, praktijk, stage, reflectie en thuisstudie. De opleiding in de huidige vorm is op enkele gebieden aangepast, om aan deze eisen te voldoen. Dat betekent dat je na afronding van de opleiding (level 3) je kan laten opnemen in het AAI Kwaliteitsregister (AKR). In welk level je wordt opgenomen is afhankelijk van de AKR regels. Als je al in het AKR bent opgenomen dan kan je de opleiding toevoegen aan je dossier en levert deze 46 PE accreditatiepunten op.

Inhoudelijk

Het AKR stelt naast de eisen aan de tijdsinvulling ook inhoudelijke eisen. Hieronder wordt toegelicht welke onderwerpen aan bod dienen te komen en hoe deze onderwerpen behandeld worden in de opleiding en de trainingen.

- **Methodes van pedagogisch en therapeutisch werken (en daarnaast preventie, rehabilitatie, gezondheidsbevordering met dieren en natuur) met gezelschapsdieren en boerderijdieren.**

De Topdogmethodiek omvat verschillende theorieën die verklaren waarom zowel de fysieke als mentale gezondheid van deelnemers vooruitgaat. De methodiek richt zich daarom wat betreft de trainingsactiviteiten enkel op de samenwerking met de hond, om de positieve effecten van de mens-dierinteractie te stimuleren. De trainer zorgt ervoor dat de deelnemer altijd succeservaring opdoet in het begeleiden van de hond, waardoor het zelfvertrouwen ontwikkelt. Doordat er voornamelijk over de hond gepraat wordt in plaats van de probleemsituatie van de deelnemer, ontstaat er vertrouwen in de trainer en krijgen deelnemers vaak na verloop van tijd zelf de behoefte om problemen te bespreken. De trainer kan in dit gesprek altijd terugvallen op de (eerder waargenomen) gedragingen van de hond als reactie op emoties, de houding of het gedrag van de deelnemer. De methodiek is hierdoor toepasbaar op een brede doelgroep met uiteenlopende problematieken, van kinderen met gedragsstoornissen tot volwassenen met een burn-out of psychiatrische problemen.

- **Methodes van proces- en uitkomst evaluatie.**

De Topdog methodiek omvat twee evaluatiemomenten. Halverwege de training wordt een tussenevaluatie uitgevoerd, waarbij wordt gekeken naar hoe het proces tot dusver verloopt. Soms zijn doelen al behaald en soms moet er na de tussenevaluatie worden bijgestuurd. In de eindevaluatie wordt op dezelfde manier gekeken hoe de deelnemer zich gedurende het traject heeft ontwikkeld.

Het originele meetinstrument bestaat uit een vragenlijst waarop de deelnemer aangeeft in hoeverre hij/zij verbetering merkt op de volgende gebieden: *ontspanning, concentratievermogen, expressiviteit, assertiviteit, zelfbeheersing, sociale omgang met leeftijdsgenoten/volwassenen, angsten, stemming, zelfvertrouwen en psychiatrische problemen*. De deelnemer geeft aan of er duidelijk, een beetje of geen verbetering wordt opgemerkt. Het evaluatieformulier bevat de stempel van AAIZOO en IAHAIO.

Trainers hebben tegenwoordig ook de mogelijkheid om hun trainingen te laten evalueren door een onafhankelijke partij: Dr. Steffie van der Steen, hoofddocent aan de Rijksuniversiteit Groningen en onderzoeker naar de effecten van dierondersteunde interventies. De evaluaties worden door de deelnemers digitaal ingevuld, waarbij de gemaakte ontwikkeling op de verschillende psychosociale gebieden wordt aangegeven door middel van schaalvragen.

- **Verdieping Ethologie: diergedrag, normale ontwikkeling en gedrag van minstens 1 in AAI ingezette diersoort.**

In de methodiek leren deelnemers hoe ‘hondentaal’ werkt, zodat ze de hond op een vriendelijke manier kunnen begeleiden. De eerste en tweede opleidingsperiode staan daarom in het kader van hondengedrag en hondenlichaamstaal. Gedurende de stageperiode wordt hierin ook praktijkervaring opgedaan. De studenten leren tijdens de lesavonden welke betekenissen gedragingen en (de combinatie van) subtiele signalen van honden hebben en tijdens de observatietrainingen maken ze zich deze kennis eigen. De studenten doen dus veel ervaring op in het herkennen van signalen en weten welke gedragingen en houdingen daarbij gepast zijn, waardoor deelnemers kunnen worden geïnstrueerd in het begeleiden van een hond op een rustgevende manier.

- **Rasspecifieke eigenschappen**

Je leert hoe hondenlichaamstaal werkt, inclusief de beperkingen die bepaalde hondenrassen met specifieke uiterlijke kenmerken hierin ondervinden. In de tweede opleidingsperiode, wanneer de gedragsobservaties worden uitgevoerd, staat het herkennen van de rasgroep waartoe een hond behoort centraal. Daarbij leer je de karakteristieke rastypische eigenschappen van de verschillende rasgroepen.

- **Verdieping Methodes en theorieën over leren van en aan dieren.**

In het theoretische deel van de opleiding wordt veel aandacht besteed aan methodes om honden gewenst gedrag aan te leren, bijvoorbeeld klassieke en operante conditionering. Tijdens het praktijkdeel wordt hier ook mee geoefend, omdat dit in de trainingen ook met de deelnemers wordt gedaan. Verder draait de hele methodiek om het leren van de honden. De hond spiegelt het gedrag van de deelnemers. Wanneer deelnemers zich rustig en zelfverzekerd opstellen, zullen ze dit terugzien in het gedrag van de hond. Wanneer deze verschillen worden ervaren, leidt dat tot gedragsverandering en daarmee ook verandering in gevoelens en gedachten.

- **Hygiëne: standaarden ontwikkelen voor mens en dier bij het werken in AAI; preventieplannen maken om risico op infectie, allergie, zoönose te verkleinen.**

Aan het eind van de opleiding, voordat je als afgestudeerde Topdogtrainers aan de slag gaat met het geven van trainingen, wordt je hond getest op geschiktheid voor het werk. De honden ondergaan een gedragstest om de betrouwbaarheid van het karakter en het plezier in het werk te beoordelen. Tijdens de gedragsbeoordeling wordt ook gecontroleerd of de honden voldoen aan de vaccinatie standaarden. Het is van belang dat de honden geen ziektes kunnen meedragen, omdat er met kwetsbare doelgroepen wordt gewerkt. Infectiegevaar wordt verkleind door het nemen van algemene veiligheidsmaatregelen om ongevallen te voorkomen. Verder worden de omstandigheden van een deelnemer voor aanvang van een training in kaart gebracht. Tot slot wordt er in de opleiding ook lesgegeven over het herkennen en voorkomen van hondenziekten.

Examinering

- **Theoretische toets over literatuur en lessen (schriftelijk).**

Er wordt tijdens de opleiding een schriftelijke toets afgenomen. De toets omvat zowel de theoretische kennis uit de bronnen die op de literatuurlijst staan, als wat er tijdens de lesavonden wordt verteld en uitgelegd.

De toets bestaat uit open vragen en mag bij een onvoldoende cijfer herkanst worden.

- **Praktijktoetsen.**

Je krijgt ook tijdens de opleiding twee praktijktoetsen. Tijdens deze toetsen kan je laten zien hoe je de theorie en opgedane kennis toepast in de praktijk. Het eerste toets moment bestaat uit het uitvoeren van een trainingssessie met je eigen hond. De tweede is mondeling. Dit vindt plaats in een losloopgebied voor honden, waarbij je (algehele)kennis over hondengedrag en over de kenmerken van verschillende rassen wordt getoetst.

Voor beide toetsen bestaat een herkansingsmogelijkheid.

- **Reflectieverslag.**

Tijdens de gehele opleidingsperiode reflecteer over je eigen (leer)proces en handelen doormiddel van het schrijven van een reflectieverslag. Daarbij komen de verschillende leergebieden en -methoden aan bod. Er wordt daarom verwacht dat je op uitgebreide wijze kan reflecteren op de opleiding, de methodiek en jouw fundering en op de uitvoering hiervan. Het reflectieverslag wordt klassikaal gepresenteerd tijdens een (feestelijke) afsluiting van de opleiding, waar tevens het certificaat uitgedeeld zal worden.

AAI-kwaliteitsregister (AKR)

Wil je je als professional laten registreren in het AKR? Lees dan hier alle regels en mogelijkheden: <https://aaregister.nl/aai-professionals/>

De gedragstest van je hond

Als je gaat samenwerken met je hond is het noodzakelijk dat je hond het ook leuk vindt om met mensen samen te werken. Ondanks dat de methodiek zorgvuldig is opgebouwd en er veel rekening wordt gehouden met zijn kwaliteiten en voorkeuren, is het wel nodig dat je ook weet hoe je hond omgaat met stress. Door te weten wat jouw hond als stress ervaart en hoe hij hier mee omgaat kan je hier tijdens je samenwerking ook goed rekening met hem houden. Wanneer de test wordt gedaan gebeurt in overleg.

Kosten van de opleiding

De kosten voor de opleiding die start in september 2023 zijn €3500,- (BTW vrij). Dit is inclusief lesmateriaal, leesboek, koffie & thee. Daar zit ook bij inbegrepen dat je hond wordt getest en gecertificeerd.

In termijnen betalen is mogelijk.